

Diàlegs sobre teatre popular

M. Aurèlia Capmany

Fa pocs dies La Pipironda, celebrava els cinc anys d'existència, donant als seus amics, una obra de Rodríguez Méndez que porta el magnífic títol de LA BATALLA DE VERDUN. L'Escola Adrià Gual celebrava, també, el seu cinquè aniversari presentant en un raval barceloní tres obres de teatre popular LA DONA JUEVA, de Bertold Brecht, EL CANT DE LA MORT, de Tawfir Al-Hakim i NO IMPORTA DONDE SE NACE, de Ricard Salvat. Tota aquesta activitat, que podríem anomenar fora murs, es a dir, fora de la sòlida muralla del teatre burgès, m'ha portat a pensar que un diàleg sobre teatre popular seria cosa ben interessant. I se m'ha acudit d'imaginar que la tradició mediterrània de la nostra ciutat, permet de representar-me un diàleg a l'aire lliure, sota aquest sol intemperant de primavera, una mica a l'estil dels diàlegs de Sòcrates amb els seus deixebles. A l'estil socràtic, aturariem que ens poguessin semblar interessats en el problema, car és un problema, encara que no en siguem massa conscients, i, tant si et plau como si no et plau, els aturariem al bell mig de la plaça de Catalunya —qui no passa una hora o altra per la plaça de Catalunya— per endinsar-los en un diàleg que tendeix a no acabar-se mai. En lloc de menjar olives, com devien de fer Sòcrates i els seus amics, quan parlaven, els nostres homes, interessats en el tema teatral, fumaríen paper o fàries, i, en lloc de la calma atenesa, ho farien, naturalment, amb l'endemniada pressa barcelonina. He pensat, doncs, què dirien si, per atzar, aconseguíssim reunir gent tan diversa, però tan seriosament preocupada per aquest conglomerat humà que és la nostra ciutat, com: José M. Rodríguez Méndez, Salvador Espriu, Francesc Candel, Ricard Salvat, Feliu Formosa, Arnau Puig, José Agustín Goytisolo, Romà Gubern, Ramiro Bacompte, Manuel Vázquez, Mossèn Dalmau i el Dr. Josep O. Esteve. Reunir gent tan diversa és "a priori" gairebé impossible, però una mica d'imaginació és sempre útil per a la creació literària. El paper de Sòcrates l'hauríem d'atribuir a Espriu, per categoria intel·lectual,

i per veterania ciutadana, —recordem que també, com Sòcrates, és l'únic que té memòria de les batalles de Platees,— si no fos que Espriu, passant apressat, es negaria a presidir, i a representar el paper de savi mentor. S'aturaria però, malgrat la seva pressa i la seva immensa feina, en primer lloc perquè es incapaç de no respondre a una pregunta i en segon lloc perquè la qüestió l'interessa. Arnau i Puig, lent i didàctic, en canvi, preguntaria, amb la seva oriental amabilitat:

A. Puig: Caldria, en primer lloc, ordenar els conceptes. Què entenem per teatre popular?

—Teatre popular —diu una veu anònima que s'ha aturat, tot passant— és el teatre que agrada a la gent, que agrada a més quantitat de gent.

—Exacte —diu Ramiro Bacompte— el teatre és un autèntic sufragi universal. Quan el teatre s'ompla vol dir que l'obra és popular.

—Per exemple —diu una veu anònima— voleu res més popular que el teatre de Doroteo Martí?

Rodríguez Méndez: De cap manera. Considero que el teatre popular ha d'anar dirigit precisament, a aquell públic que normalment no "va a teatre". Es tracta, doncs, d'un públic que cal captar. I per captar-lo se li ha de parlar dels problemes del seu món. Però divertint-los.

Romà Gubern: Jo no sóc especialista en teatre. Sóc, en realitat, un espectador. Com espectador puc dir, però, alguna cosa. Vaig veure, no fa gaire temps, un espectacle que oferia en una barriada, l'Escola Adrià Gual. El que jo en puc dir, com espectador de l'espectacle conjunt de públic i actors, és el següent: L'obra de Brecht no va interessar. Els plantejava un problema massa llunyà. La follia àrida, el genocidi, eren per ells històries d'un altre món. Van seguir, amb respecte, l'obra, perquè els actors ho feien bé, però van aplaudir amablement. EL CANT DE LA MORT, els va interessar més, el xicot que torna al poble, que ve de la ciutat civilitzada i es troba que ha de complir amb un deure de venjança, els va emocionar, però, comptat i debatut, es tractava

també d'un problema gairebé resolt, encara que en quedin rastres. L'obra de Salvat, va produir una altra mena de reacció. Una reacció violent, perquè es veien identificats amb els personatges. Era el seu dolorós món allò que veien a escena i un instintiu pudor, va produir un fenomen de refús. Es varen sentir ofesos d'aquesta realitat que veien a escena.

Espriu: I per què no ens preguntem si aquesta és precisament la finalitat del bon teatre? Fer reaccionar el públic, encarar-lo amb els seus problemes. En primer lloc, jo vull dir que l'obra NO IMPORTA DONDE SE NACE és una obra molt ben feta.

—**Veu anònima:** Aquest no és el tema.

—**Rodríguez Méndez:** Es clar que és el tema. En primer lloc s'ha de fer bon teatre. El que jo crec però, és que no se'ls pot donar una realitat tan crua i despiatada. S'ha de donar la veritat, però en broma, fent-los riure. El camí del sàinet és el gran camí per atraure's el públic popular.

—**Salvat:** El sàinet es un gènere de llarga tradició en el nostre país. Però jo crec que el perill del sàinet és que escamoteja el problema. Mentre riem, ens apartem de l'efecte dolorós de la realitat. El sàinet resol tots els problemes amb la rialla. I el que jo crec que ha de fer el teatre és de plantejar problemes. De situar l'espectador en la llibertat de resoldre. De donar-li les dades a partir de les quals ha de resoldre.

—**Feliu Formosa:** En aquest cas, crec que, en la teva obra, hi falten unes dades més explícites. Nosaltres, ens proposàvem, amb el Gil Vicente, de subministrar aquestes dades. No creïem en un teatre específic per a ravals, i segueixo creient, que el nostre deure és de fer un teatre de majories, i inclou en la majoria aquest públic ampli que no s'interessa pels temes d'adulteri, que és el nucli del teatre burgès. A aquest públic se li ha de dir a través de l'escena quina és la situació de la nostra societat. Però dir-li amb tota mena de detalls que li facin el problema comprensible, que no l'emocionin únicament.

(segueix a la pàg. 16)

•No importa donde se nace• (Ricard Salvat :: Públic popular al Poble Nou: es representa La Cantant Calva, de Ionesco :: •El canto de la Muerte•, de Tawfir Al-Hakim

